

آنادولۇلۇمىچىسى

صاىي : ۷

مىرەش تارىخى	مىرەش
جون دووهى	ضياءالدين فخرى
آنادولۇ اقليسى	ابراهيمى
تورك اوجاغى	مىرەش
جاناوار	فارسى
داغ باشىدا بركىچە	اسماعىل نامى
آنادولۇلۇمىچىسى	مىرەش
رايىتدا رانات تاغورە	مىرەش
قېرىنچى	مىرەش
نجاتىك شەرى	مىرەش

آيك ايزلى : ارضوم فلاكتى - بىكى قافقاسيانى تىرىك - ولايات شىرقىيە مكنوبارى

صوك دىققەدە آنادولۇلۇمىچىسى اوز چوچونى استاد
صياكوك آلب بىكك ازىمالى خىر آلان مجموعه مىرەش بوبوك
صياعى نأثرله قىد وقارلىرىنى عرض تىرىت ايلار

بىكى مېشە

۱۳۴۰

سیلیک چیز کیلر شکلنده کنیدیسی محافظه ایدیور . ملتار کوبدن شهره آقیور ، حیاتک عادی افعالی ، حیرت ویریچی بر صورتده ، جذری وناکهای استحالهره معروض قالیور . طبیعت قانونلرینک تحریاتی قولایلاشیور . علمی استعماللری روزمره حیات ایچون یالکز ممکن دکل ، عین زمانده تجارده ضروری قیلیور . حالبوکه بوتون بو تحولات دینی و اخلاقی قناعتلرمزده بر تأثیر وجوده کتیرمه مشدر . بویه بر انقلابک مکتب اصوللرینده مؤثر اولمه سی ممکنیدر ؟ [۱] » دووهی بو محاکمه ایله بر دونکی علمه ، برده بو کونک علمی تبدللرینه ، حیات و جمعیتده کی عظیم تجلیله باقیور . دیگر طرفدن مکتبه دونه رک دونکی مکتبی حیات ایله ، دونکی عملی علاقه لر ایله رابطه دار بولویور . فقط بو کون بو علاقه لر باشقه لاشمش ، صناعی و اقتصادی تکمل ایله جمعیتک هوا ی نسیمسی دکیشمشدر . حالبوکه مکتب ینه دونکی مکتبدر . کذا دونکی مکتبک قارشوسنده متساند ، دینی ، اخلاقی ، بدیی افعوله لرینه ، حقوقی بر حیات و انضباطه مالک بر عائله واردی ، بو کون ایسه بو انضباط چوزولمش ، جمعیتک عائله مؤسسسه سینه ویردیکی قیمت حکمی دکیشمشدر .

مابعدی وار

ضیاءالبیضاء فخری

آنادولو اقلیمی [*]

مابعد

علی العموم بحر سفیر اقلیمی . — حقیق انودجلریخی آنادولونک آطه لر دکزی ایله شرقی آق دکر سواحله نده کوردیکدن بحر سفید اقلیمده سخوتی و ترسبات مقداری اساسلی عامللردن بولونه یوب بالعکس ترسباتک (یاغمور ، قار الخ) طرز نزولی و مواسمه کوره توزعی مذکور اقلیمی تمیز و تشخیص ایدر . یوقاریده (صای : ۳ صحیفه ۹۷ ، ۹۸ ، ۹۹) بحر سفید اقام منطقه سنک تمامیه بر برینه ضد ایکی اقلیم منطقه لری آره سنده بولوندیغنی کورمشدک : شمالده بحر محیط آتلا سینک غربی روزکارلری تحت تأثیرنده قالان وسنه نک هی موسمنده سخونتک معتدل و ترسباتک پک مبدول اولدیغنی شمالی و وسطی اروپا اقلیمی بولونمقده در . بو اقلیمده ترسبات

(2 : n : 1909 an - Revue l' éducation et le Progrès Sociale) [۱]

[*] آنادولو مجموعه سی صای ۳ ، ۴ ، ۵

بوتون سنه اوزرینه اولدجه منتظم بر صورتده توزیع ایدلس اولدینی کبی قوراق بر موسم تامایله مفقوددر . بوراله هر موسمه یاغمورلر باغار . دیگر جهتن جنوبده کره نك اك بوئوك چول منطقه‌سی اولان سحرای کبیر بولندهدر . بو منطقه همان بوتون مواسمه آلیره (منتظم روزکارلر) روزکارلرینك اسدیکی منطقه‌در . بوروزکارلر صوغوق نواحیدن صیجاقل ناحیه‌لره طوغری اسدکارندن قطعاً یاغمور تولید ایتزلر . بناء علیه آلیره‌لر منطقه‌سنه ، یوکسك مناطق جبال استشنا ایدلیدی تقدیرده ، یاغمورلر همان دوشمن . بوتون سنه یابس موسم حکمفرمادر . بحر سفیدك شرقده غربی آسیاده عینی یابس اقام تئادی ایدر .

بناء علیه بحرسفید منطقه‌سی جنوبده و شرقده بولونان قوراق بر منطقه ایله شمالده هر موسمه یاغمورلر یاغان منطقه آراسنه صیقشمش بر اقلیم منطقه‌سیدر . او حالده که بحرسفید منطقه‌سی مواسمه کوره کاه سحراوی بر اقلیم وکاه تماماً راطب بر اقلیم اوصافی عرض ایدر . یاز موسمنده بحرسفید اوزرندنده منتظم روزکارلر (آلیره روزکارلری) کچر . بناء علیه چول اقلیمی یعنی قوراق اقلیم بو منطقه ایجه قدر توسع وانتشار ایلر :

یاز موسمنده بحرسفید اقلیمی بارز بر صورتده یابس بر اقلیمدر .

بالعکس صوغوق موسم عودت ایدنجه منتظم روزکارلر (آلیره) تبدیل موقع ایدرلر . و بحر سفید منطقه‌سنك اقلیمی بو دفعه تماماً اورتیه اوروپا راطب اقلیمی آکدییر : متبدل روزکارلر مختلف استقامتلردن أسهرك صیق صیق یاغمورلرک یاغمسنی موجب اولور .

قیسه موسمی بحرسفید اقلیمك یاغمور موسمیدر .

بناء علیه بحرسفید منطقه‌سنده بر راطب و برده یابس موسم موجوددر . یابس موسم صیجاقل موسمه ، راطب موسمه صوغوق موسمه تقابل ایدر . بواکی موسم منطقه‌نك مختلف نواحیسنده مختلف مدتله اولدینی کبی منطقه‌نك جنوبیه طوغری تبدیل موقع ایدیلنجه کیتدکجه سحراوی بر اقلیمه دوشولدیکی کبی شماله طوغری کیدیلدک اولورسه تامایله اورتیه اوروپا راطب اقلیمه انتقال ایدیلر .

یاغمورک (ترسانك) بوتون سنه اوزرینه غیر منتظم بر صورتده توزیی اسبابی یوقاریده عرض ایدلیدیکی وجه اوزره صیق صیق أسهن حاکم روزکارلردن ایلری کلیر . بوروزکارلرک ناظمی‌ده تضییق نسیمینک مواسمه کوره طرز توزعیدر . منطقه‌ده ایکی نوع تضییق وروزکار انموزجی موجوددر : تموز آینه اك بارز بر صورتده اجرای تأثیر ایدن یاز تضییق وروزکارلریله اك زیاده کانون ثانی آینه حکمفرما اولان قیش تضییق وروزکارلیدر . یاز تضییق وروزکارلری تموز آیندن ایلول آینه ، قیش تضییق وروزکارلری تشرین اولدن مارت آینه قدر اجرای تأثیر ایدرلر . نیشان ومایس آیلری قیش ایله یاز آراسنده بر انتقال موسمی تشکیل ایتدیکی کبی ایلول ایله تشرین اول آیلری آراسنده صوك بهارده ایکنجی بر انتقال موسمی بولونور .

یاز موسمنده بحرسفیدك غربنده بحر محیط آطالاسی اوزرنده آطه‌واری بر یوکسك تضییق (Haute Pression) ساحه‌سی تأسس ایدر . بوساحه ۲۰ ایله ۴۵° عرض شمالی آراسنده بولونوب مرکزی آصور آطه‌لیدر . مذکور ساحه بو موسمه بر دیل شکلنده فرانسه وجنوبی آلمانیا اوزرینه اوزانغدهدر . بالعکس غربی آسیانك و شمالی افریقا وسودان چوللرینك صوك درجه ایصنمش بولونان نواحیسی عینی موسمه بردون تضییق (Basse Pression) ساحه‌سی

وجوده کثیریر . بناءً علیه بحرسفید منطقه‌سی اوزرنده جریان نسیمی ارضك حرکت دورانیه‌سی طولایسیله صاغه انحراف ایدرهك (شمال غربیده بولونان یوكسك تضیق محلندن جنوب شرقیده اولان دون تضیق محلنه طوغری) شمال روزکارلری تولید ایدر . بوروزکارلر تضیق نسیمینك موضعی طرز توزعنه کوره یاشمال غربی ویا شمال شرقی استقامت‌لری آلیر . وشالندن جنوبه طوغری هم دها شدتلی اولورلر وهمده دها مستقر ، دها دواملی بولونورلر . بوشمالی روزکارلر سرین مناطقدن صیجاق مناطقه طوغری اسدکارندن یولده ایصینیرلر ودها زیاده صو بخاری اخذ ایدیه‌یله جك برقابلیتده اولورلر . یعنی « یابس » روزکارلردن معدود بولونورلر . بو صیجاق ودواملی (مستقر) هوا یاغمورلرک نزولنه سببیت ویرمدیکی کبی بالعکس تجرانك يك شدید اولسینی تأمین ایدر . یالکیز صرتفع طاغلر بر استئنا تشکیل ایدرلر . منتظم روزکارلره قارشلی بولنان بو طاغلر اوزرنه چیقماق مجبوریتده قالان راطب هوا صاعد بر جریان طولایسیله صوغویه رق حامل بولونقلری صو بخاری یاغمور وسائر ترسبات شکلنده مذکور واقعه ترك ایدر . بو صرتفع طاغلر استئنا ایدیه‌یله جك اولورسه بحرسفید مناطقدنه صاعد بر هوا جریانلی تأمین ایدیه‌یله جك بناءً علیه هوا برآنده دکیشدیره جك ، هوانك هم دونرهك وهمده یوكسه‌لرهك حرکتی وجوده کتیره جك نسیمی سیقلورلر (Cyclone atmosphérique) موجود دکدر . یاز موسمنده بارومتره يك استئنائی اوله‌رق دکیشر . اورته اوروپاده صیق صیق تضیق نسیمینك دوشمه‌سی و یوکسلمه‌سی اوزرنه اوقدر چابوق دکیشن بارومتره بو منطقه‌ده علی‌العموم سخونتک ترفی ایله تدریجاً تناقص ایدر . بحرسفید مناطقدنه یاز موسمنده صوك درجه منتظم ومستقر بر هوا (Temps) حکمفرمادر . ایشه بوسبدن یاغمورلر مذکور منطقه‌یه یاز موسمنده همان هان هیچ دوشمن . بالکیز موضعی اوله‌رق بر صاعد هوا جریانلی طولایسیله موضعی حیلر (orage) وصاغناقلر حصوله کلیر . سوره‌کلی یاغمورلردوشمن ، دوشن یاغمورلر طوفان آسا ونباتات وزریعاتیچون مضر وتخریبکار یاغمورلردر .

یاز موسمنك یابس روزکارلری بالخاصه بحرسفیدك قسم شرقیسنده ومذکور دکزک وتوابنك ساحلارنده حکمفرمادر . بوروزکارلر شمال وشمال شرقی استقامتنده قاره دکز وآطه‌لر دکزی اوزرنندن وشمال غربی استقامتنده آدریاتیک وشرقی بحرسفید اوستندن أسرلر . آطه‌لر دکزینك يك اسکیدن معلوم اولان ته‌ته‌زیهن (étésien) ویا آطه‌لر دکزی ملتملری نامیه معروف بولونان یاز موسمنك شمالی روزکارلری مذکور دکزده دها مایس آینده تأسس ایدر . یالکیز بوایلرده مذکور روزکارلر دها مستقر اوله‌یوب یاساکن بر هوا ایله ویا جنوبدن آسهن روزکارلر ایله متناوباً أسرلر . یاز صیجاقلری تماماً یرلشنجه تموز بالخاصه آگستوس آیلرنده تماماً شمال روزکارلری حاکم بولونور . تشرین اول کلنجه ته‌ته‌زیهن روزکارلری کسلیلر . آطه‌لر دکزی یاز ملتملری (ته‌ته‌زیهن) او درجه شدید اولورلرکه هفته‌لرجه بوروزکارلره قارشلی یلکن کیمسه ایله بر نقطه‌دن دیگر نقطه‌یه کیمک ممکن اوله‌ماز . هردائی روزکارده کورولدیکی وجه اوزره ته‌ته‌زیهن روزکارلرنده یومی شدید بردوریلک (Périodicité) مشاهده ایدیلیر . اوکله اوزری بوروزکارلراعظمی شدت‌لری اکساب ایدرلر ، اقشام اوستی شدت‌لری آزالیر، کیجه وقتی اکثراً بوتون بوتون کسلیلرلر .

سنه‌نك قیش موسمنده تضیق نسیمی وروزکارلر شرائطی تماماً باشقه‌در . زیرا کونشك جنوبه طوغری تبدیل موقع ایتمه‌سیله بوتون اقلیم منطقه‌لری بو جهته طوغری تبدیل موقع ایلر .

قیس موسمنده منظم روزكارلر (آليزه) يابس منطقه يه چكلمش بولونورلر . بحر محيط آطلاسي اوزرنده بولونان يوكسك تضيق ساحه سنك مركزي بو دفعه آصور آطله لری اوزرنده دكل دها جنوبه قاناريه آطله لرینك غربنده در . وبورادن آفریقانك شمال غربی قس می اوزرینه یایلمش بولونور . فقط عینی زمانده تضیق نسبی شیمی شیمی نسبه دها صوغوق بولونان آفریقانك شمال شرقی قسمی اوزرنده ده یوكسكلمش بولونور ، شماله اورته اوروپاده ده یوكسك بر تضیق ساحه سی موجوددر . وكرك داخل ، كرك غربی آسیا اوزرنده ده بوموسمنده غایت واسع بر یوكسك تضیق ساحه سی وارددر . اوحالده كه بوتون بحرسفید ممالکی قیش موسمنده دائراً مادر بر یوكسك تضیق جنبرله چورلش بولونور . هر صیجاق منطقه ده بولونان ایچ دكز کی بحرسفیده بر حرارت خزیه سی اولدیغندن وقیش موسمنده سطحینك سخوتی جوار قاره لك سخوتندن دها یوقاری بولوندیغندن آق دكزك بالذات كندیسی بوموسمنده تكنه شكندده بردون تضیق ساحه سی وجوده كتیبر . بناء علیه قیش موسمنده روزكارلر هر طرفدن بو دكزه طوغری آسرلر . شمال قسمنده دها زیاده شمال ویا شمال شرقی روزكارلری ؛ جنوب قسمنده ایسه جنوب ایله غرب آراسمنده محصور ربع دائره لك هراستقامنده روزكارلر آسر . فقط آق دكزك مختلف حوضه لرده (شرقی آق دكز ، یونان دكزی ، تیره نیه ن دكزی) مذکور حوضه لری احاطه ایدن تالی برطاقم تضیق نسبی انخضاتی (Dépression cyclonique) ساحه لری بولوندیغندن مذکور روزكارلر ك استقامتلی بر بارچه انحرافه اوغرار . مثلاً بحرسفیدك شرقنده روزكارلر جنوب شرقیدن ، غربنده شمال غربیدن آسر . یوقاریده مذکور تضیق نسبی ناحیه لرینك حدودلری دائماً تبدل ایتدیكندن روزكارلرده منفرد ساحه لرده تبدل ایدر . سائر اصغری تضیق ساحه لری (Déplacement Des Aires cyclonales) روزكارلرله برابر منطقه یی برطرفدن دیگر طرفه قطع ایلرلر . بو صورته بحرسفید منطقه سنك شمالنده جنوبی وجنوبنده شمالی روزكارلرده حصوله كلیر . حاصلی قیش موسمنده بحر سفید منطقه سنك شرائط جویه سی صوك درجه غیر مستقردر . تضیق نسبی وروزكارلر متبدلدر . شرائط مذكوره تختنده مختلف سخوتلرده بولونان هوا بر برینه قاریشدیغندن وصاعد هوا جریانلری حصوله كلدیكندن ترسبات پك صیق وپك چوقدر . ترسباتك فضله لنی انتاج ایدن اسبابدن بریده قیش موسمنده قاره لك دكزلردن صیجاق بولونمیسیدر . راطب روزكارلر دكزدن قاره لره طوغری اسدیکی وقت تكاثف ایده رك یاغمورلری تولید ایلرلر . فقط بحرسفید منطقه سنك یكانه رطوبت منعی ینه دكزك كندیسیدر . بو سببدن مختلف نواحیه یاغمور كترین روزكارلر آق دكزدن قاره لره طوغری آسهن روزكارلردر . مثلاً آق دكزك شمال قییلرینه جنوبدن آسهن وجنوب قییلرینه شمالدن آسهن روزكارلر تولید ایدر . بناء علیه ترسباته سبب اولان روزكارلر اوساحاله طوغری صیق صیق آسهن روزكارلر دكلدر . یوقاریده (صائی ۳ صحیفه ۹۹) قاره دكز اقلیمی منطقه سندن بحث ایدركن شمالی آنادولو ایله شرقی بالقان یاریم آطله سمنده یاغمورلر ك اكثریا شمال روزكارلری واسطه سیله قاره دكزدن كتیبلدیکی سوبله مشدك . آطلر دكزنده ایسه شمال شرقیدن وجنوبدن آسهن روزكارلر اكثریا یاغمور كترین روزكارلردر .

بحرسفید اقلیمك آق دكزك صوقولدینی نواحیه قدر امتدار ایتدیكنی شیمی قولایلقله آكلابورز . زیرا آق دكزك قیش موسمنده ، جوارنده بولونان قاره لره نظراً ، یوكسك اولان سخوتی ، تضیقنك طرز توزعی ورطوبتی سایه سمنده بو منطقه ده میذول قیش یاغمورلری حصوله كلیر . مذکور ایچ دكز بولونمیه دی بوكونی فیضدار بحر سفید ممالکی تام مناسیله بوزقیلره ویا چوللره انقلاب ایش اولوردی .

بحر سفید نواحیسی اورته اوروپا نواحیسنه یالکیز یاز موسمنک قوراق اولمسیله متمایز بولونمیه یوب هوای نسیمینک صوگ درجه حال حرکتده بولونمیه سیله تعبیر اخرله روزکارلری اعتباریلده فرقلیدر. یاز موسمنده بیله اوروپاده عارضی اوله رق قیصه صاغناقلر وقوعه کلدیکی وا کثریا سکونت هوا ویا خفیف روزکارلر حکمفرما اولدینی حالده بو موسمنده بحر سفید مناطقمده متادیا - هیچ اولمازسه کوندوز - شمال روزکارلری أسر ، هوا نادراً ساکندر وروزکارلر بر فورطنه بی اگدیره جی یر درجه ده اولدجه شدتیدر . قویو ماوی بر سما آلتنده آسن بو مستقر شدتلی روزکارلر یابانجی بر اورته اوروپالی بی بوتون بوتون چیرتده براقیر . چونکه بر اوروپالی ؛ مملکتنده دایما فورطنه شدتنده اولان روزکارلری قابالی سما آلتنده قاره بولوطرله ، یاغمورلرله ، تییلرله توأم اوله رق کورمه آیشمشر .

روزکارلرک صیق وشدتلی اوله رق اسدیکی وهوا اوزرینه بویوک بر تأثیر اجرا ایله یین یرمنطه ده ، دکزک وسیر سفاثک ؛ ساکن بولوندیغی اقوامنک حیاتنده بویوک بر اهمیتی اولدینی بر ناحیه ده شبهه سز بو روزکارلر او اقوام طرفندن بویوک بر علاقه ایله تدقیق ایدیلیر . سخوته ، رطوبته ، مواسمه ، مواقعه ، استقامت وشدته کوره مذکور روزکارلر بحر سفید ممالکنده بر چوق موضعی اسملرله یاد ایدیلیر . پویراز (لاتینجه Boréas شمال روزکاری) قاره دکز ، صرصره و آطه لر دکزلی حوضه سنده بولونان مواقع ایچون شمال شرق ولدوس (اسکی یونانجه Notos) جنوب غربی روزکارلرینه اطلاق اولونور . غربی بحر سفیده فورطنه آسا ، طاغلردن اینن سرین شمال روزکارینه بورا (Bora) و ترامونتانا (Tramontana) تسمیه ایدرلر . بالعکس سیرووقو (Seirocco) سموم وخنسین جنوبی ایتالیا و سیجیلیا ، مغرب و صرصره جنوبدن آسن تحملفرسا صیجاق روزکارلره ویریلن اسملردر . [مابعدی وار] دارالغنون موضعی و طبیعی جوغرافیا معلمی

ابراهیم هقی

فکر چرکتیری

تورک اوجاغی

تورک اوجاغنک بر غایه سی وار : معنوی بر تورک برلکی وجوده کتیرمک . حتی یونک ایچون نظامنامه سنده اوجاغنک مقصدینی تثبیت ایدن ماده شویله یازیلیدر : « اوجاغنک غایه سی تورکلرک حرثی برلکنه ومدنی کماله چالیشمقدر . »

هرمؤسسه بر فکر ایله قورولور ، او فکره خدمتله کندیسینی مکلف بیلیر . بر فکرک علمداری ، مدافع ای اولمایان مؤسسه لرک حیاتده یری یوقدر . بو عیان حقیقی آیرجه اثباته حاجت کور میورز . شیمدی به قدر یالکراستانبولده بیک برچشید جمعیت تأسیس ایدلدی ، درنکبر تشکیل اولوندی . فقط بونلرک هانکیسی یاشادی ، دها دوغریسی هانکیسی یاشامغه مستحقدی . کوردک که هیچ بری یاشایه مدی ، یاشامغه ده مستحق دکلدی .